

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előzetes árak:
 Helyben negyedévre . . . 3 korona.
 Évenként . . . . . 12 " "
 Vidéken: negyedévre . . . 5 " "
 évenként . . . . . 20 " "

László József
 kiadó és laptulajdonos.

Szentmiklósi József
 felelős szerkesztő.

Egyes szám ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Csapó-utca 9 sz. — Telefon: 27
 Kéziratok nem adóznak vissza.

A tőke.

Debreczen, augusztus 15.

Szörnyen nagyra vagyunk vele, hogy ez idén jó gabonatermés volt az országban és ennél fogva körülbelül 150 millió koronával több pénz jön forgalomba, mint a múlt évben. Az egész összeg csak 150 millió korona volna s ez boldoggá tesz mindnyájunkat, mely ha tényleg forgalomba jut, hatalmas lendületet fog adni iparnak, kereskedelemnek és minden gazdasági ágának.

Erre a 150 millió koronára nagy gondunk van tehát, de csak nagyon néha jut eszünkbe az, hogy Magyarország fővárosának pénzügyintézeteiben 641.7 millió korona készpénzbetét hever, melynek a közforgalom csak nagyon kevés hasznát látja.

Az üzlet mindenütt pang, hanyatlik, az építési válság esődbe sodorta a legtekintélyesebb cégeket. Az iparpártolás nagy zajjal és kevés eredménnyel folyik az országban s a tőzsde ellen vezetett háboru tönkre tette a hivatásos spekulációt.

Am a fővárosi pénzügyintézetek-

ben 641 millió korona hever, mely arra való csupán, hogy a betevő feleknek három-négy százalék jövedelmet, a részvényeseknek pedig 8—10 százalékos osztalékot jövedelmezzen.

Ha e pénz a vidéki pénzügyintézeteknél volna felhalmazva, semmi csodálni való nem volna ezen. A vidéki közönség naiv, nem ismeri az üzletet, nem tudja értékesíteni a pénzét.

Különösen a föld népe ilyen, mely még azt sem tudja, hogy ha ő 4 százalékos állampapírt vásárol és ezt a láda fiókjába teszi, csak annyira, vagy még föbbre halad vele, mintha a pénzét a takarékbába viszi.

A vidéki lakosság tehát más tekintet alá esik. De a fővárosi tőkétől, mozgató erőt vár az ország lakossága. Ott van minden üzleti gondolatnak legelső fészke, ott van az értelmi erő, melynek szörnyű betegsége látszik abból a 641 millió koronából, mely jóformán állandóan ott hever az intézetek betétszámláján.

Hiszen azt mondhatnánk, hogy hát a pénzügyintézetek forgatják, nem hevernek azok a milliók tétlenül.

Ez azonban optikai csalódás csupán, mely mindig kápráztatja a szemünket, mindön valamely gazdasági elméletet a gyakorlati valóságra igyekszünk alkalmazni.

A fővárosi pénzügyintézetek hitelnyújtása a lehető legkorlátoltabb. Fent a fővárosban csak azok élvezik ezt a hitelt, akik voltaképpen nem is szorulnának rá. Akinek hitelre van szüksége azért, hogy valamely gazdasági gondolatot érvényesítsen, az csak uzsorakamatokért juthat hitelhez.

A nagy vagyoni igazi gazdag ember Magyarországon fővárosában nem hajandó vállalkozni ipari vagy kereskedelmi alkotásokra, mert gazdag jövedelmet szerezhet magának abból, hogy neki a nagy pénzügyintézeteknél hitele van.

Ma, midőn a nyílt piacon elsőrendű váltók 2 és fél százalékért honoráltatnak, a magyar fővárosi tőzsér itthon a saját pénzügyintézetében 4—4 és fél százalékért annyi pénzt kap, amennyit csak akar. Ő azonban kiadja 7—8 százalékért és kiadhat jó helyre annyi pénzt, amennyi jól esik neki.

Hiszen a fővárosban élő kis pénzügyintézetek és az összes bank-

A „Szabadság“ tarczája.

AZ ÉN VIRÁGOM.

Hőfölte hegyek
 Ormait járom —
 Oly csodaszépek,
 Szinte csak álom.
 Fenyőfa erdők
 Bugva zizegnek:
 Száz a varázsa
 E rengetegnek! . . .

Mégis, hogy mind ezt
 Ámulva nézem,
 Valaminek nagy
 Hiányát érzem.

Regényes béredek,
 Erdők . . . hiába!
 Elborong lelkem
 Godolatába:
 Nyár derekán, hogy
 Sehölse látok
 Ringó kalász közt
 Buzavirágot.

Ij. Rác Lajos.

Őszi rózsá.

Írta: Tárnok Sándor.

Szép asszony volt.

Magas, karesu, szénfekete haj és beszédes nagy szemekkel. Arca kissé halvány, de annál megnyerőbb volt a haj sötét keretébe foglalva.

Igy az utcán látva nem mondta volna senki, hogy két kis gyermeke közül a leány tizenkét, a fiu tíz éves.

Házassága egyike volt azon szerelmi házasságoknak, melyekben az eleintén tulságos magasra esapó láng hamar elhamvasztja a szerelem virágát s azután jön az elhidegülés, a közöny s a veszekedés.

Alig négy év alatt a válásig jutottak.

Az asszony hazajött gyermekeivel özvegy apjához s vagyona, szépsége, fésztelen, de határokat mindig megtorló modora folytán állandó tárgya volt a kisvárosi férfinep hódolatának s az asszonyok pletykáinak.

Szép barna fiu ment vele.

Magas, erős termetén vatta nélkül is jól állt az egyenruha, a legénytoll még csak kezdett pelyhedzeni ajka fö-

lött s valami imádat, amelyet egy felsőbb lény iránt érezünk, gyult ki a szemében valahányszor az asszonyra nézett.

Csöndesen haladtak el a patak mellett, a főutezán végig.

— Szóljon már valamit — nógatta tréfásan a szép asszony, — de okosat, az olyan badarságokkal hagyjon fel.

— De nem bírok vele felhagyni, — tört ki a fiuból. — Nem bírok még gondolkozni sem másról, csak magáról, csak arról az üdvözítő boldogságról, hogy örökre, elválaszthatlanul egybe legyünk kötve.

— Mondtam már Zoltán, abból nem lehet semmi, csak nem akar maga egy vén asszonyt feleségül venni, fiatalnak fiatal a párja, maga most lehet 20 éves.

— Huszonegy leszek a jövő hónapban — vaggott közbe a fiu.

— Na látja! Én meg a múlt héten voltam harminczkettő. Maga majd elvesz egy esinos fiatal leányt, de nem most, majd ha egy kissé érettebb lesz: én meg . . . először is nem megyek még egyszer férjhez, de ha meg is tenném még egyszer azt a ostobaságot, kiválasztanék magamnak egy jó öreg bácsit. Tudja mit? Várjon még hat évig.

házak ebből a manipulációból — élnek.

Vidéki cégnek fővárosi nagy intézet pénzt kölcsön nem ad, ha csak első helyen való betáblázással nem nyújtunk neki biztosítékot. A személyi hitel csatornája neki a vidéki pénzügyintézet, mely mindön a saját betétjét már elhelyezte, ehhez a hitelhez folyamodik.

Azoknak, akik nagy vagyon felett rendelkeznek s a vidéki pénzügyintézeteknek is, ez az üzletág gazdag jövedelmet nyújt kockázat és gond nélkül, mi az ördögért, törekednének ők tehát arra, hogy ipari vagy kereskedelmi alakulásokban részt vegyenek s ott esetleg még néhány pár forintot megkockáztassanak is.

Ez nem nekik való mesterség, hiszen nekik maguknak is nagy tőkájuk van és ezenfelül még az ő rendelkezésükre áll a 641 millió korona, mely a budapesti pénzügyintézeteknél a betétek számláin szerepel.

Ipari és kereskedelmi forgalmat Magyarországon csak azok igyekeznek teremteni, akiknek közvetlen hitelük, vagy magánvagyonuk nincsen, akik maguk is voltaképpen csak arra törekszenek, hogy bejussanak abba a nagyon kényelmes állapotba, melyben azt a 641 millió korona, nem ennyi csupán, hanem sokszor ennyi, hiszen még a vidéki intézetek betétje és a külföldi hitel mennyisége is az ő rendelkezésükre áll.

A komoly reális üzlet azoknak

a kezében van, akik a hitelt második, harmadkézből vehetik igénybe és így tisztelet adassék egyes kivételeknek — mindeu gründolás töké hiányában jut örvénybe nálunk.

Ezért van az, hogy az alapítasoknál az érdekeltség legelső sorban az állami és városi kedvezményekre áhítozik s hogy amikor ezeket elköltötte, megszűnik a gyár, megszűnik a vállalat.

A fővárosi nagy pénzügyintézetek hitelpolitikája hibás.

Mert ezek az intézetek a saját dolgukat úgy végzik, hogy a munka könnyű oldalát fogják meg. Nem igaz ám az, hogy az ipari alapítások révén nagyobb volna az ő kockázatuk mint így, nem igaz ez, még ha az ipar és kereskedelmi bank példájával igyekeznének is érvelni ez állítás ellenében — mert a vállalat alapítások részvényeit éppen úgy elhelyezhetnék ezek az intézetek azoknál a pénzembereknél — akikkel ma összeköttetést tartanak fenn, mint ahogy most a készpénzt elhelyezik és akkor az volna csupán a különbség, hogy nem készpénzben volna nálunk a 641 millió korona, hanem jó iparpapírokban.

Az ország nagy hasznát látná ennek s az intézetek jobban gazdagodnának.

A szövetségesek.

Budapest, augusztus 15.

Az immár megújított hármasszövetségről sok szó esett mostanság abból az alkalomból, hogy a román király Ischlben találkozott királyunkkal.

Romániát nem tűzi hivatalos kötelek a hármasszövetséghez; az érdekek közössége és a szimpátia teszi barátjává s ez a tény jutott kifejezésre Károly király látogatásánál is, amelynek kevesebb a hivatalos, de annál több a bensőséges jellege.

Eppen ezért a hármasszövetség népei között minden évben jóleső érzést kelt ez a találkozás, mint hallgatag megújítása a Romániával való jó viszonyunknak, amely értékes és nagyrabecsült való kiegészítése a három nagyhatalmasság szövetségének. S felmerül ilyenkor mindenféle az a kívánság is, hogy Romániát hivatalos, szerződéses kapcsolatok is fűzzék hozzá a nagy szövetséghez.

Nemrégiben jött a hír, hogy Vilma hollandi királynőnek az a kívánsága, hogy Hollandia is csatlakozzék a hármasszövetséghez. Ha ez a kívánság beteljesedne s ha Romániát is erősebb kapcsolatok csatolnák hozzánk, akkor a hármasszövetség jobbszárnyán is, balszárnyán is új és értékes szövetséges társakkal kiegészülve, még hatalmasabb és nyomósabb biztosítéka lehetne Európa békéjének, azonkívül pedig az erőösszességnek nagyobb területen való megosztása által arra is alkalmas volna, hogy a szövetség által megkövetelt anyagi terhek több vállra nehezedve, kevesebb súlytal nyomják a szövetség sánczai között élő népeket.

— S akkor.
— Akkor elveheti a lányomat.
— Miért gunyolódik úgy velem Margit.

— Dehogyan is gunyolódik. Egész komolyan mondom.

— Nem mondja azt maga komolyan. Látja igaz, hogy fiatal gyerek vagyok még, de annyit látok és tudok, hogy nem vagyok magára nézve egész közömbös s ha tíz évvel idősebb volnék a feleségem lenne.

— Minden gondolkodás nélkül.

— Akkor hát ne nézze az éveket, nézze csak azt, hogy szeretem, hogy imádom végtelen s higgye el soha sem lesz oka megbánni, ha a szívére hallgat.

— Megbánnám Zoltán, megbánnám nagyon. Tizenöt év múlva én egy összaszott vén asszony leszek, maga pedig egy élete virágjában lévő fiatal férfi; én tudom, hogyha most a maga felesége lennék, forrón, igazán szeretném magát mindhaláláig, szeretném a vénülő asszony szíve másodvirágzásának egész szenvedélyével, egész kínzó féltékenységével, s ahányszor a tükrömbe néznék, annyiszor kellene annak igazat adnom, hogy maga már nem szeret, hogy nem szerethet engem, s ezt, ami szerencsétlenné tenne mindketőnket, előidézni, a fejünkre hozni nem akarom.

— De az nem lenne úgy édes Margit! Még a végső esetben is, ha mit nem

hiszek, elhervadna a maga szépsége, aranyos kedélye, elvarázsoló szelleme örök lánczot, eltérhetlen köteleket képezne köztünk.

— Másként hangzik ám minden szó egy szép nő, s egy hervadt, fonyvad asszony ajkairól. De ne is beszéljünk többet erről. Nem másítom, nem másíthatom meg egyikünk érdekében sem elhatározásomat.

A fiu felelni akart még, de már a kapu elé értek.

— Isten vele Zoltán! Legyen jó fiu s ne is gondoljon erre többé. Szép álom volt s felébredtünk. Isten vele.

A kis hadnagy hosszan, forrón kezecskölt s elkeseredten indult visszafelé. Az asszony szobájában soká elmerengett.

Érezte, hogy igazán szereti az a bolondos gyereket, a szíve hajtotta, üzte, — eredj, ne dobd el a boldogságot magadtól, fiatal vagy, szép vagy, miért ne szeretne mindig, miért ne örökké?

De az ész, a hideg kétszerkettő mást mondott.

Egy-két évi boldogság s évtizedek gyötrelme, bánata.

Nem sokára beteg lett a kis hadnagy, nagy beteg.

Valami bolond gyakorlaton agyonra fázott, köhögni kezdett. Eleinte csak kisest Gyerekség! Majd elmúlik — biztatgatta magát.

De mire beállt a tél s befődte a hó a befagyott patakot; megkínzott tüdejéből buzogva tört elő az élet piros forrása.

Olaszországba kell menni, meleg, enyhe égaj alá, mondták az orvosok; a fiatal erős test talán ott legyőzi a hideg leselkedő rémet.

S a fiu elutazott.

Havas, borongós téli hajnalon vitte ki a szán az állomásra.

Beburkolva meleg bundába, pokróczokba, szenvedő areczzal ült ott, csak akkor öntötte el forró pirosság az arcát akkor ragyogott fel a szeme, mikor az ismerős kapu előtt hajtattott el.

Margit ott állt a bokáig érő hóban s úgy intette az utolsó istenhózzádot a messze távozonak.

Már elhalt a szán esörgése, már zugott, zakatolt a távolban a vörösszemű vasszóny, s ő még mindig ott állt, rá támaszkodva a kapu bálványára, s nézett mereven a távolba, bár lepergő könnyeitől semmit sem látott.

A fehér hó a dermesztő hideg belevetette magát a szívébe, s ahogy fülébe jutott a tovarobogó vonat éles, sivitó füttye, úgy érezte, hogy az vízzi magát val mindazt, mihez eddig joga volt, az örömet, a boldogságot, a szerelmet, az életet, s nem hozza vissza soha, soha többé.

Némelyek szerint, kik a szövetségnek ellenségei, a hármasszövetség megújítása csak üres formáság, ámde minden kétségen felül álló hiteles forrásból, e mellett épen az ellenkezője áll.

És ez jól is van, mert egy államférfiúnak nyilatkozata szerint ez a politika az ország nagy érdekeinek megfelelő, az ország túlnyomó nagy többsége így gondolkozik.

A Németországgal való szövetséget mindig helyeselte az ország közvéleménye. A szövetség értéke nem változott, ez a szövetség mindig szükséges, csak hogy egyszer nagyobb, máskor kisebb a szükségesség mértéke. Az is szükséges, hogy e szövetséggel védekezzünk a béke megzavarása ellen s Németországnak épen olyan nagy szüksége van a szövetségre, mint nekünk. Európaszerte is mindenki csak a szövetségben látja a béke biztosítékát.

A hármasszövetséggel nagyon megfér Oroszországgal való balkáni egyezségünk, a mely csak szűk körre, csupán egy területre szorítkozik. Helytelen az az állítás is, hogy a szövetség miatt kell fegyverkezünk: kizárólag csak a saját érdekünkben fegyverkezünk: erősnek kell lenni minden államnak, mert biztossága csak önjerejétől függ. Nem a szövetségért, hanem a szövetség céljaitól: a békeségért fegyverkezünk. A szabad kéz politikája mellett még sokkal jobban kellene fokoznunk véderőnket.

Gazdasági érdekeink védelme is sokkal könnyebb a szövetségben belül, mint azon kívül; Németország az állatkereskedelem, Olaszország a borkereskedelem terén a hármasszövetség nélkül is ragaszkodik politikájához, a szövetség felbontásával azonban sokkal könnyebben kiélesednék a helyzet közöttünk és Németország vagy Olaszország között. S maga a béke is igen nagy gazdasági érdek.

Az ország nagy többségének tudatában benne van, hogy nekünk a hármasszövetség elsőrendű szükség s eredményei igen üdvösek.

Nő-e vagy férfi?

Levél a szerkesztőhöz.

Debreczen, augusztus 15.

Jeles tanügyi férfi tollából kapjuk a következő sorokat:

A körmeneti események után önkéntelenül is gondolkozóba ejti a tanügyi kérdések iránt érdeklődő szakembert és laikus egyént. Mindenki azon tóri a fejét, hogyan lehetne az iskolaügy mai szervezetének keretében az itt-ott feltűnedező bajokat jövőre megszüntetni. Teljes nagyságában átérezzük a körmeneti, részvetre érdemes szülők elkeseredését s méltányoljuk azon óhaját, hogy az ottani polgári leányiskolában ezután csak nők taníthassanak s az igazgató is nő legyen. Ehez nekik — sajnos — nagy joguk van, de, hogy ebből a megbotránkoztató esetből kifolyólag a férfi tanárok és igazgatók ellen országszerte ugyszólván iróháborút indítson akár Körmen, akár az ország társadalma és közvéleménye: ez már veszedelmes elfogultság lenne. Ha egy fecske nem csinál tavaszt, éppen úgy egy férfi elvetemültsége sem lehet irányadó az egész férfi-nem erkölcsi életének, jellemének megítélésére. Mert ha Moesary tanár ur képes volt azokat a bűnöket, melyekkel őt most vádolják, el-

követni, azon esetben nála teljesen hiányzik a beszámíthatóság, tehát ő egy oly betegségben szenved, melyet csak úgy lehet gyógyítani ha a társadalmi és hivatalos működéstől erőszakkal eltávolítva, — jövőre ártalmatlanná tesszük. De ne bántuk, ne bunkózzuk le egy ragályos betegségben szenvedő miatt! Sok ezer egészséges, tisztességes embert! Már a főlháborodott helyi közvélemény megnyugtató végett is szükséges, hogy Körmenen többé ne tanítsanak a polg. leányiskolában férfi-tanárok s nő-igazgatót alkalmazni, mert a körmeniek nagyon rászolgáltak erre a miniszteri jóindulatra, azonban ebből az esetből az egész országra himet varrni, vétkes hiba lenne. Ne alkalmazzanak leányiskolákban nőket, fiatal tanárokat, de a családokat — csak azért, mert férfiak — onnan kizárni igazságtalanság lenne.

A nők alkalmazását a férfi-nem rovasára tulságba vinni nem szabad. Nem pedig azért, mert ez már nemzeti ügy. Ki szaporítja és tartja fenn a nemzetet, mit a családos ember? Kinek hivatása a nők jövőjét, megélhetését biztosítani, mint a férfiaknak? Vagy talán helyesebb lenne, ha a megélhetést biztosító állásokat mind fiatal vagy vén leányok töltenék be? Ugyan hová jutnánk? — Aztán azok a nők csakugyan oly tökéletesek, kik egyedül képesek megóvni ezt a nemzetet az erkölcsi romlottságtól? Hát a nőiskoláknál működő tanítók, tanárok eo-ipso erkölcselenek? Tessék csak meggondolni, hogy éppen a nagyobb korú leányokat nevelő nőképzőknél, hol férfiak is tanítanak, fordulnak-e elő hasonló esetek?

Hogy aztán a nők egy iskola igazgatására mennyiben képesek, sőt alkalmazásuk a férfiaknál, az olyan kérdés, melyről igen sokat lehetne beszélni.

Azt sem hagyhatjuk szó nélkül, hogy ha a nő eredeti hivatását: a férjhezmenetelt elérte, van-e jussa ahoz, már saját családjá, gyermekei érdekében is, követelnie, hogy tovább is tanítónői alkalmazásában maradván, immel-ámmal, úgy, ahogy töltsön be oly két — a tanítói és anyai állást — melynek mindegyike egészen külön embert követel. Mint-hogy Magyarországon az az általános felfogás, hogy a nőknek még jogtalan érdekel ellen is lovagiatlanság az igazságot hangoztatni: egyelőre mi is megelégnünk a fennebbiek elmondásával, habár híresének találjuk azt, hogy a nők egyenlő és hasonló javadalmazásu tért, állást követelnek a férfi-kollektákkal, de a bírálatot nem nagyon követelik meg, sőt imoznak tőle.

Pékek vasárnapja.

A miniszter a kamarákhoz.

Saját tudósítónktól.

Debreczen, augusztus 15.

A vasárnapi munkaszünettel legtöbb bajuk van a pékeknek. Folyton újabb és újabb kérelmekkel ostromolják a kereskedelmi minisztert. A miniszter már többféle kivételt statuált részükre, minden kérésüket azonban, úgy látszik, nem teljesítheti. Legutóbb a kassai pékeknek írt le ily értelemben s ezt a leiratát megküldötte a debreczeni kamarának is. Ebben a miniszter a következőket mondja:

„Bármennyire méltányoljam is ama nehézségeket, melyek a vasárnapi munk-

ának a pékiparban miként való végrehajtását szabályozó s hivatali elődöm által a m. é. november hó 21-én 66058. sz. alatt kiadott rendelet 3. pontjának végrehajtása tekintetében a vidéken általában s így bizonyára Kassán is felmerülnek, a folyamodó ipartársulatnak a tek. kamara által is támogatott azt a kérelmét, hogy a most említett rendelkezések a felváltásra vonatkozó intézkedését hatályon kívül helyezzem, nem teljesíthetem. mert az megfelel az 1891. évi XIII. t.-cz. szociális, humánitárius és egészségügyi szempontok által megokolt rendelkezéseinek.

A törvény 4. §-a értelmében ugyanazon iparnemeknél, melyeknél az ipari munka a törvényes munkaszüneti napokon is végezhető az alkalmazott munkásoknak minden hónapban egy teljes vagy minden két hónap egy-egy fél vasárnapi szünet adandó. Ez a szünet csak a segéd-ek megfelelő felváltása mellett lévén biztosítható, a felváltásnak feltétlenül megtörténnie kell.

A felváltás miként való teljesítése a most idézett törvényszakaszban adva van.

E szerint a munkaadók a vasárnapi felváltást üzemi viszonyaik mérlegelése mellett úgy rendezhetik be, hogy munkásaik vagy havonként egyszer kapjanak teljes vasárnapi pihenőt, vagy két hetenként jusson nekik egy-egy fél vasárnapi pihenő, ez utóbbira megjegyezvén, hogy az idézett rendelet értelmében vasárnap d. e. 10 órától este 11 óráig terjedő idővel a törvény által követelt szünet megadva nincs, hanem megadottnak csak akkor tekinthető, ha ez a szünet oly időpontokban biztosított, mely azon idővel, melyben a sütő ipar természeténél fogva sütés amugy sem történik, össze nem esik. Ehhez képest megfelelő módon egyidejűleg akként rendelkeztem, hogy a törvény idézett rendelkezésének megfelelően jár el az a munkaadó, ki olyatén felváltást alkalmaz, a mely mellett minden munkásának havonként egy vasárnapon, mindenkor reggel 6 órakor kezdődő s a szüneti napot követő hétfő reggeli 6 óráig tartó munkaszünet van biztosítva.

Másfelől azonban szintén a törvény rendelkezései értelmében jár el az a munkaadó is, a ki alkalmazottainak két hetenként, vasárnapokon akként biztosít egy-egy fél vasárnapi szünetet, hogy azok a munkások, a kik egyik vasárnapon esti 11 órakor kezdték a munkát, a következő vasárnapon esti 11 órakor nem, hanem csak az ezt követő hétfőn reggeli 6 órakor állíttatnak munkába.

Szabadságukban áll tehát a sütőiparosoknak a felváltást a jelzett módok bármelyikének alkalmazásával eszközölni, részéről sulyt csak arra fektetek, hogy a felváltás követelményének szigorúan elég tétessék.

Meg vagyok győződve, hogy ha vannak is némi nehézségek a felváltás végrehajtása tekintetében, azok jó akarral s némi áldozattal elháríthatók.

UJDONSÁGOK.

A cséplőgép áldozata.

A vigyázatlanság következménye.

Szomorú statisztika az, mely így a nyár folyamán készül el azokról a szerencsétlenekről, kiket a munka mellől ragad el a gép s a halál torkába toszítja vagy örökös koldussá teszi őket. Szomorú és tanulságos. Megismétlődik évről-évre

s nem látjuk az igazi törekvést, melylyel elejét lehetne venni a baleseteknek. A jó termés okozta meglepetést így nem egy házban váltja gyászos szomorúsággá egy-egy ilyen eset s nem örülhetünk a telt asztagnak, ha a kalászkok vérben áznak.

Ilyen szerencsétlenségről kaptunk ma értesítést, melynek áldazata véresen megcsontkítva fekszik a kórházban.

Az áldozat alig nyolcz éves gyerek: *Laky Pista* tanyai fiu.

Még a kisedővő padjait is alig járta ki, már is munkára fogták.

— Dolgozzék, ha parasztnak született — szokta mondani apja. A kis Pista dolgozott is, amíg bírta. Tegnap azután megállt a gépezet, *Laky Pistának* abba kellett hagynia a munkát s most tudós doktorok állják körül ágyát s tanácskoznak, hogyan mentse meg életét.

Tegnap délután a cséplőgépnél dolgozott a kis fiu. Kora hajnalban kelt fel s attól fogva mindig ott ült a hajtórudon. Szemei közbe-közbe lecsukódtak az álmatlanságtól, gyenge teste nem bírta a túlfeszített munkát. A két lovában több érzés volt, mint szüleiben: szép esendően hajtották a rudat, ügyelve arra, hogy kis gazdájuk fel ne ébredjen.

A gép forgott egy darabig, de valami a kerekek közé került s megállt. Éles sikoltás hallatszott s a kis *Laky Pista* ott teküdt vérben a cséplőgép között. Czombjáról a hust végig leszakította egészen a csontjáig,

A közelben dolgoztak a fiu szülei is. Csak azt látták, hogy a gép hirtelen megállt. Az anya odaszólt az egyik munkásnak:

— Nézd meg, az a gyerek bizonyosan kárt tett a masinában,

S csakugyan úgy volt. Forró vértől piroslottak a cséplőgép kerekei, kár történt a masinában.

A szegény gyermeket a kórházba hozták. Vérző testén a hust összevarrták s mindent elkövettek megmentésére. Talán meg is menthetik.

Majdnem azt lehet mondani, hogy az édesanyját nem ez a kérdés aggasztotta főképpen. Az egész uton, míg a kórházba értek, azt hajtotta folyton, hogy utóbb még őket is megbüntetik.

Az bizonyos, hogy valakit megbüntetnek a gyermek balesetéért. Mert kétszeresen büntetni való az, ki nyolcz éves gyermekeket enged a gép mellett, felügyelet nélkül.

* **A nemzetközi diákkongresszus Debreczenben.** Említettük már, hogy a szeptemberi nemzetközi diákkongresszus *debreczeni* látogatása alkalmából kilátásba helyezte lejövetelét *Wlassics Gyula* közoktatásügyi miniszter is. Ebben az ügyben tegnap újabb értesítést kapott *Boross Lajos*, a Szövetség *debreczeni* konzula s az értesítés szerint dr. *Rényi József*, *Wlassics Gyula* közoktatásügyi miniszter titkára, kiküldött miniszteri biztos és dr. *Hindy Zoltán*, a budapesti rendezőség elnöke augusztus hó 21-én az esti gyorsvonattal Debreczenbe jönnek, hogy

a kongresszus *debreczeni* látogatásáról a közoktatásügyi miniszter egyenes megbízásából, a *debreczeni* konzulátussal és a város illetékes faktoraival értekezzenek és végleges megállapodásra jussanak. A helyi konzulátus odaadón fáradozik abban, hogy a kongresszus *debreczeni* lejövetele megfeleljen úgy Debreczen hírnevének, mint azon várakozásnak, melylyel maga a kormány tekint e látogatás elé. Már az előkészületi munkákban nagy segítségére volt és van a konzulátus vezetőinek dr. *Kerészty Zoltán* akadémiai igazgató tanár, a kongresszus megválasztott diszelnöke és *Vecsey Imre* városi tanácsnok, tb. főjegyző, ki a legmelegebb rokonszenvvel kísérte elejétől a mozgalmat és a konzulátus felkérésére készséggel ígerte meg, hogy megbízatása esetén a tanács részéről a legnagyobb odaadással vesz részt a további munkálatokban. Mint értesülünk, a *debreczeni* konzulátus kérvényt nyújtott be úgy a főiskolai, mint az ev. ref. egyház tanácsához 1000—1000 korona segély megszavazása iránt. Kétségtelennek tartjuk, hogy eme, Debreczen kulturtörekvéseire, lehet, messze kiható mozgalomhoz készséggel nyújt segédkezet úgy az elsősorban érdekelt főiskola, mint az áldozatkészségéről ismert hatalmas, református egyház,

* **Istentiszteletek.** Vasárnap az ev. ref. templomokban a következők tartanak istentiszteletet: A Nagytemplomban *Kovács Zsigmond* h. lelkész. Kistemplomban: *Sáfrány Lajos* tanár. Kossuth-utcai templomban: *Czirják Béla* s. lelkész. Ispotályi templomban *Kiss Tamás* esküdtfelügyelő. A csapókeri imaházban *Kovács János*, népiskolai felügyelő.

* **A kamarák gyásza.** Egyszerre, egy napon két kamarai elnök hunyt el e héten *Littke József* a pécsi és *Szakmány Károly*, a kassai kereskedelmi és iparkamará elnöke. Mindakettő kiváló előharczósa volt az ipari és kereskedelmi érdekeknek s országos tisztelet vette körül a két jeles férfiú nevét. Ünnepi készülődésük közepette a *debreczeni* kamara szomorú részvétellel vette tudomásul a kettős halálesetet és részvétét táviratilag fejezte ki a pécsi és kassai kamarának.

A Pécsre küldött távirat így szól:

„Mély megilletődéssel veszünk részt a testvérkamara gyászában, mert megboldogult nagyérdemű elnököt a magyaripar egyik legkitünőbb vezérharcosának ismertük, kinek fenkölt lelkületét, tudását és teremtőerejét szomorúan fogjuk nélkülözni nehéz harcokkal fenyegető közgazdasági küzdelmeinkben.

A kassai részvétnyilatkozat a következő:

„Lesújtva fogadjuk a gyászhirot s benső fájdalommal testvériesen gyászoljuk a magyar kereskedelem és ipar pátriarkális erényekben gazdag férfiút, kit az országos közisztület és közszerepel úgy övezett mindenkor életében, mint a hogy most ravatalát a vele egy téren küzdők megilletődött fájdalma és gyásza körülveszi.

Igaz részvételt küldi a *debreczeni* kamara. A hazai kamarák ezenkívül díszes közös koszorút helyeztek mindkét elnök ravatalára.

* **Nagy Boldogasszony napja.** A római katolikus egyház tegnap ünnepelte *Mária mennybemenetele* napját. Nagy Boldogasszony napja a szent Istvántól Magyarország védasszonyává avatott boldogságos szűz legnagyobb ünnepe. A régi magyarok a legnagyobb áhitattal ünnepelték Magyarországot nagyasszonyának nap-

ját. Az ünnep alkalmából, tegnap délelőtt *Debreczenben* a római katolikus templomban nagy misét tartottak. Mise alatt a templom énekkara elénekelt a török világból fennmaradt gyönűörü magyar éneket: Boldogasszony anyánk, régi nagy pátronánk . . .

* **Népgyűlés Debreczenben.** Az országos függetlenségi és 48-as párt — mint már megemlítettük — országos mozgalmat szándékozik indítani az önálló vámterület felállítása érdekében. E célból szeptember hónap folyamán az ország nagyobb városaiban népgyűléseket tart párt- és politikai tekintet nélkül. A párt legközelebbi értekezletén megállapította, hogy *Debreczenben* szeptember hó 28-án tartja meg a népgyűlést. Egyben támogatásra kéri fel mindazokat, kik az önálló vámterület felállításáért lelkesednek.

* **A pörnyertes Debreczen.** Több ízben megemlékeztünk már arról a nagyszabású perről, melyet a miskolci *Blau-czég* indított *Debreczen* város ellen a városháza átalakítási ügyéből kifolyólag. A város nevében *Abraham László* tiszti ügyész folytatta a pert és a pereskedő céget meg is nyerte. Közelebb a Kuria is a város javára döntött s a *Blau-czéget* keresetével elutasította. A város e megnyert perről a tegnapi tanácsülésen tett jelentést a tiszti ügyész.

* **Hol ülték meg először az aradi gyásznapot?** Egy emigráns naplója, a mely a minapában került nyilvánosságra, a következő adattal felel meg erre a kérdésre: A magyar emigránsok Londonban 1850-ben, tehát már a legközelebbi évforduló alkalmával, október 9 én gyász-istentisztelettel és szónoklattal emlékeztek meg a tizenhárom vértanu haláláról. *Rónay Jácint* magyarul szónokolt. Az ő szónoklata volt az első nyilvánosan tartott beszéd Angliában. Ő utána *Hinter* theologiai kandidátus németül olvasott fel. *Pulszky Ferencz* angol nyelven beszélt. *Rónay Jácint* latin nyelven üdvözölte Itália száműzötteit, a mire *Augusztin* római menekült olasz szónoklatban felelt.

* **Augusztus 18.** A *Debreczenben* átlomázó ezredek az idén is szokott hazafiassággal, tábori misével ünneplik meg Ő Felsége születése napját. A 3. honvéd gyalogezred is rövid ünnepség keretében ugyanezen alkalomból, föllállította tegnap a *Pavillon* laktanyában a tiszti étkezde lépcsőházában a király bronzból készült mellszobrát.

* **Az özvegy nő családi neve.** Érdekes és némileg elvi jelentőségű kérdésben döntött nemrégiben a belügyminiszter. Egy öreg grófné felség-folyamodványban annak megengedését kérelmezte, hogy férje nevének elhagyásával magát ezentul kizárólag családi nevével irhassa. A folyamodványt a kabinetiroda átküldte a belügyminiszterhez, a ki kijelentette, hogy a kérés teljesítésére nem forog fenn semmi szükség, mert a volt férj nevének viselése az özvegy nőnek inkább joga, mint kötelessége; arra tehát, hogy az elhalt férj nevét ne viselje, semmiféle hatósági vagy uralkodói engedélyre nincs szüksége, ez kizárólag a saját tetszésétől függ s mindaddig, míg magát — mások tévutra vezetésének czélzata nélkül — csupán családi nevével nevezi vagy írja, semminemű tilos cselekményt nem követ el hatósági beavatkozásra indokot nem szolgáltat.

* **Szociálista népgyűlés Debreczenben.** A debreczeni szociálisták vasárnap, f. hó 17-én főkapitányi engedéllyel a vásártéren népgyűlést tartanak. A gyűlés tárgyai: Kik arattak a nyáron? és az általános választói jog. — *Budapestről Csizmadia Sándor és Pelczéder Ágoston* ismert agitátorok lesznek a gyűlés szó-nokai.

* **Nyulak halála.** A tegnapi nappal vette kezdetét a vadász-szezon. A törvény levette védőkezét a szegény tapsifülesekről s ma már felferi az erdők, mezők esődjét a vadász fegyverek ropogása. Hajtók lármázzák ki a mezők vadjait bokros, bozotos rejtekeiből s a tarlókon kopók csaholnak egy-egy szegény üldözött nyul nyomába. Ma már a nyulakon kívül szabad vadászni fűrjre, fogolyra, füzánra, tuzokra és császármadárakra. Visszatér a falukba újra az élet s e derék magyar, ki eddig csak a munkának élt, a mai napon felesap Nimródnek. Vállára veszi rozsdás fegyverét s vizslájával bejárja a vadász terület minden zegét-zugát. Ma este minden jó-
 ravaló falusi asztalra nyul-pecsenye kerül. Egy debreczeni előkelő úri embert falusi barátja murira hívta, — mire egy névjegyven a következő sorokkal válaszol:

— Köszönöm a meghívást, de nem megyek ki. *Nem szeretem a nyul-pecsenyét.*

Mert ugy is van, — nem tartják szíves vendéglátó, jó magyar családnak, melynek asztalára augusztus 15-én nem kerül nyul-pecsenye.

* **A leány-kereskedés ellen.** Széll Kálmán belügyminiszter tudvalevőleg tervébe vette az óriási mérvben elharpódzott leánykereskedés megállítását. — Legelsőbben is megszorította az utlevelek kiszolgáltatását. Elrendelte, hogy a hatóságok hajadon leányok számára ezután csak úgy adjanak utlevelet, ha a leányokkal anyjuk is vele utazik, vagy a hol ez nem lehetséges, ott legalább azt igazolják, hogy az utazás célja föl tétlenül tisztességes. Ezzel egyidejűleg a rövid tartózkodásra szóló s a határszéli hatóságok által kiállított utlevelekre kimondta a belügyminiszter, hogy a ki a megszabott tartózkodási időn túl marad külföldön, annak a hatóságok többé ne adjanak ilyen rövid tartózkodásra szóló utlevelet.

* **Elpusztult község.** Torda-Aranyos vármegyéjéről ismét szomorú értesítés érkezett Hajdumegyéhez és Debreczenhez. A természeti csapások úgy látszik nagyon üldözik a vármegye területén fekvő községeket, mert egyszer a vihar pusztítja el az összes vetéseket, majd pedig a tűzvész okoz rengeteg károkat. Most is könyöradományt kérnek Asszonyfalva részére, hol a tűz csaknem az egész községet elhamvasztotta és sok szerencsétlen családot a koldusbotra juttatott. A könyörületes szívek adakozását a legnagyobb készséggel fogadja el az alispáni hivatal.

* **Ősz a kánikulában.** Az esős időjárás folytán mélyen lesüllyedt a hőmérő higánya. Valóságos őszi idő borult a kánikulára. Az orvosok, mint valami nagy ritkaságot emlegetik, hogy minden tízedik ember influenzát kapott a hirtelen időváltozás folytán. Falb, a híres vihar-

próféta augusztus 2-áig a következő jövendőt mondja: Az időjárás nagyon szárazzá válik. Augusztus 19-ike körül azonban, mely másodrendű kritikus nap, számos, de csak helyenkint erősebb esőzésekkel kísért zivatar lesz. A hőmérséklet ezen időpontban szokatlanul magasra emelkedik, a többi napokon azonban normális.

* **Rejtélyes ablaktörés.** Harmath Gergely tanár a szünidei nyugalmas napokat Marosvásárhelyen élvezi. Tegnapi egy táviratot kapott Debreczenből, melyben azt tudatják vele, hogy lakásába betörték. A távirattal erősen megrémített tanár azonnal visszatáviratozott a debr. rendőrséghez, hogy miben áll az ügy. A rendőrség azonnal vizsgálatot indított az ügyben, de arról győződött meg, hogy a betörés csak Hióhír, mert csupán egy ablak van betörve a lakáson, mely törést valamelyik elkéseredett szeszés atyafi cselekedhette meg merő passzióból.

* **A borhamisító korcsmárosok ellen.** Lukács László pénzügyminiszter a borhamisítások megállítására rendeletet intézett az illetékes hatóságokhoz. Rendeletében utasítja őket, hogy a korcsmárosoktól, a kit borhamisításon kapnak, az italmérési engedélyt vonják meg. Azoknak pedig, akik az 1899: XXV. t.-ez. alapján műbor forgalomba hozásáért már el lettek ítélve, ne adjanak italmérési engedélyt.

* **Elfogott csavargó.** Schonder Izsák ki foglalkozására nézve szabó, hetek óta itt ügyelgetett munka nélkül városunkban. Rendőrségünk többször figyelmeztette, hogy nézzen munka után, de Schonder ezt a figyelmeztetést számba se vette, míg végre a hatóság megunva a dolgot, egy rendőr által tegnap lefűleltette Schondert és örök időkre kitiltotta területéről a város.

* **Hűtlen inas.** Szinay Gyula földbirtokos, volt országgyűlési képviselő Diószegre ment hosszabb tartózkodásra. A nyaraló földbirtokosnak kellemetlen perczeket szerzett ott Szováti Ferencz nevű inasa, kiből teljesen megbizott. A hetyke legény ugyanis felhasználta gazdája bizalmát s 24 koronát ellopott tőle. A hűtlen alkalmazott ellen megkárosított gazdája jelentést tett tegnap a büntügyi osztályon s a hatóság most ország-szerzte körözi a jeles Ferkót.

* **Postások vasárnapja.** A kereskedelmi miniszter a vidéki posta-távirda és távbeszélő hivatalok vásár- és ünnepnapon hivatalos óráinak megváltoztatása tárgyában a következő rendeletet adta ki: A posta, illetve a távirdai felvételi szolgálatra nézve vasárnap- és közünnepnapokon ez idő szerint egymástól eltérőleg megállapított hivatalos órák egyenlővé tétele s ez által a közönség igényeinek megfelelőbb kielégítése céljából azon vidéki posta-, távirda- és távbeszélő hivataloknál, melyek vásár- és közünnepnapokon az 1901. évi P. T. R. T. 35. számában közzétett 34342. sz. rendelete értelmében a postánál délelőtt 9—12-ig, illetve a távirdánál és távbeszélőnél (mint korlátolt L. C—2 és C. D. L. szolgálatára berendezett hivatalok) délelőtt fél 8-tól fél 11-ig állottak a közönség szolgálatára: a hivatalos órákat a vásár- és közünnepnapok délelőttjein augusztus hó 1-jétől kezdve

ugy a postára, mint a távirda és távbeszélőre délelőtt 8-tól 11-ig állapítom meg. A köznapi, valamint a vásár- és ünnepnap délutáni szolgálat, ugyszintén a kötelező esti jelentkezés változatlanul marad.

x **A „Dréber“** serecsarnokban, ma estétől kezdve, naponként a magyar-szerb tambura kitűnő zenekar játszik. Beléptidij nincs.

* **Mérsékelt áru jegyek Turinba.** A magyar kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a Turinban f. é. május 10-től szeptember hó 15-ig rendezett nemzetközi iparművészeti kiállítás alkalmából ezen kiállítás meglátogatására a magyar iparművészeti társulat tagjai részére a kiállítás tartama alatt havonként egyszer és pedig augusztus hó 13-án szeptember hó 3-án és október hó 1-én Budapestről—Fiume—Venezze Milánó át Turinba mérsékelt áru menettérti jegyek adatnak ki. A menettérti jegyek Turinban három napi teljes ellátásra, a kiállítás háromszori megtekintésére és a városban tartózkodás idejére kalauz igénybe vételére jogosítanak. Ezen jegyek Olaszországban 15 napig, Magyarországon pedig Velenczeig és onnan vissza 30 napig érvényesek. Budapestről az indulás említett napokon akár reggel vagy d. u. induló gyorsvonattal, Fiuméből a következő nappali hajóval. Velenczéből pedig az aznapi esti vonattal történik, míg a visszatéréshez bármely tetszés szerinti vonat, illetve hajó választható a jegy érvényességi idején belül. Az utazás jövetkor Olaszország területén Velenczén kívül még kétszer, a magyar kir. államvasutakon azonban csupán Fiumében szakítható meg. Ezen menettérti jegyek a magyar kir. államvasutak I. sz. városi menetjegy-irodájában (Háló-köcsi társaság Hungaria-szálló) és II. sz. városi menetjegy-irodájában (Cook iroda Vigadó-tér 1.) az I. osztályra 175:50, a II. osztályra pedig 140:90 korona áron nyolcz napi előzetes bejelentés után a tagsági jegy felmutatása mellett kaphatók.

x **Örvendétes** jelenség, hogy reklámmal silány árut nem lehet a forgalomban állandóan megtartani, mert a közönség mai felvilágosodottsága mellett egyedül csak a jó áru érvényesülhet. Erre támaszkodva mint *tősgyökeres magyar gyáros* ajánlom a legújabb francia módszer szerint készített kitűnő **Pármái ibolyaszappant**, mely a frissen szedett ibolyagyöngéd, kedves illatával bir s egy újabb módszer szerint hozzáadott bőrfinomító s üdítő szerrel készítve, oly kiváló mosdószappan, hogy minden külföldit háttérbe szorít. Rendkívül szelíd hatásánál fogva a *legérzékenyebb arcbőrűek* is nagy sikerrel használják. 1 drb. 80 fill., 3 drb. 2 k. 20 f. Készítője: **Szabó Béla** gyógyszerész, pipere-szappangyáros **Miskolczon** Főraktár: **Debreczenben Kálnai Lipót** úrnál. Ugyanott kitűnő gyermek szappanok és más mosdó szappanaim 20 fillértől felfelé kaphatók.

x **Szép, tiszta, üde arcbőr** a legkönnyebben és legbiztosabban a Földesféle Margit-Crém használata által érhető el. A közkedvelt és világhírű Földes-féle törvényesen védett arcbőrűes semmi általmas anyagot nem tartalmaz szepített, májfoltot, pattanást és az arcz minde-

nemü tisztáltságot pár nap alatt eltávolítja, a ráncokat, redőket kisimítja és az arcnak finom, fiatal, rózsás színt ad. Nagy tégely 2, kicsi 1 korona. Szappan 70 fillér (3-féleszínben 1-20 korona. Kapható a készítőnél: Földes Kelemen gyógyszerésznél Aradon és minden gyógyszerárban.

IRODALOM.

Vidéki irodalmi tartságok. A legjelesebben és legeredményesebben működik a vidéki irodalmi társaságok közül a szegedi Dugonics társaság, melynek nagytehetségű főtitkárja, Békefi Antal, most készítette el a tizenegyedik évi jelentést a társaság nevezetes irodalmi működéséről. E jelentés keretében magvasan és lendületesen méltatja a vidéki városok irodalmi társaságának hivatását következőkben:

Orvendetes jelenségnek tartjuk, hogy az utóbbi év k során a kozmopolitizmus szellemaradásától még immunis vidék egyes kulturképes városaiban irodalmi társaságok szervezkedtek, amelynek kebelében a hivatottak a nemzeti szellem terjesztőiként művelhetik nyugalmasabb szerény munkával az irodalmat és hivatják életre azokon a területeken, a melyek munkálkodnak, a magyar közönség irodalom-szeretetéért. És ha az irodalmi tevékenység e vidéki sáncaival között sikerül ez, sikerül egy-egy talentumnak a jelentkezése és szárnyraboecátása és az irodalomnak egy-egy becsesebb alkotással való megajándékozása; ezt a szolgálatot, ezt az eredményt meg kell becsülnünk emberséges jó indulattal.

Azok, a kik többet kívánnak, néznek csak körül s ne áltassák magukat. Meglátják annak a sokszor elhangzó panasznak az igazságát, nemcsak a vidéken, hanem a fővárosban is, hogy az irodalmi társaságok közönségéből még mindig hiányzik nemzetünk magasabb értelmisége, hiányzanak a közhivatali karok, maguk a hatóságok és mily messze esik ettől a politikai világ, de ami a legszomorubb, hiányzik jó része a közművelődéssel, a népműveléssel foglalkozó elem is, Fájdalom, nincsenek áthatva a magyarság még ezen felsőbb rétegei se azon tudattól, hogy az irodalom a nemzeti műveltség virágos erdeje, hogy ez ad igazi nemes dísz a nemzetnek, a szép kultusza teszi kellemesebbé az életet.

Igazsága van a panasznak, amely azt mondja, hogy a magyar társadalom nem érzi még szükségét annak, hogy a hivatali férfi, a politikus és az üzletember mindennapi dolgaik, küzdelmeik között az irodalom virágos erdejében üdítsék föl szellemi életüket, hogy fölfrissítsék magukat a művészi formák, a költői hangulatok atmoszférájában és műveljék lelküket a szépnek és nemesnek kultuszában.

Ezt az érzést kell fölkelteni a magyar társadalomban, de ezt már az iskolában kell kezdeni a zsenge nemzedék lelkébe oltani az irodalom szeretetét és minden szépért való rajongását. És ha eljő az a nemzedék — el kell jönnie — mely a magyar népben lakozik, az ő irodalmában testesül meg a hódítóbban és legigazibb bájjal, hogy a költészet minden fénye, amit az irodalom áraszt, a nemzet egészére sugárzik vissza és a magyar Gógeniusznak minden örökbecsű alkotása irodalomban és művészetben a nemzet életét hosszabbítja meg: ha majd ezt érzi a nemzet a maga egészében, ak-

kor kezdődik egy új, hatalmas kora az ő irodalmának, olyan kora, amely kincseket szór szét a világirodalomba, mint a leghatalmasabb nyugati kultúra.

Míg ez a kor el nem jő, csak lassu, kitaró munkával haladhatunk és dolgozhatunk és nem szabad kiesinyelnünk a vidéki irodalmi társaságok szolgálatait, bármily szerények is azok, mert hiszen ezek még uttorések jóformán.

SZÍNHÁZ és MŰVÉSZET.

— **(Makó Lajos Orosházán.)** Az orosházi díszes új színházot tegnap avatta fel nagy ünnepélyesség között Makó Lajos színtársulata. A felavatási ünnepély a közönség nagy érdeklődése mellett folyt le. Megjelentek a színházban a vármegye és város összes tisztviselői, előkelőségei. Ott volt Bezeredy Viktor miniszteri tanácsos és Festetich Andor gróf, a vidéki színház felügyelője. Az előadást tartalmaz „Prolog” előzte meg, mely után a kitűnő társulat dr. Pényes Samu nagyhatalmas történelmi színművét „Kurucz Feja Dávid”-ot adta elő óriási sikerrel, szünni nem akaró tapsok között. Előadás után a színtársulat tiszteletére 200 terítékű bankett volt, melyen a felköszöntök egész serege hangzott el.

(Déliabok hazája.) Az *Urania* színház ma mutatja be Lovász János debreczeni jónévű író és Horonghy György fényképésznek a hortobágyi és alföldi éleiből vett művét. A magyar szempontból is érdekes, kiváló értékű darab már teljesen fel van szerelve, úgy, hogy teljes szépségében kerül ma bemutatásra. A képek felette sikerültek s a szöveg élvezetesen, tartalmasan mutatja be az alföldi nép foglalkozását, szórakozását, a hortobágyi pusztá érdekes életét. Különösen nagyon sikerültek a mozgó fényképek. A bemutatóelőadás iránt, melynek érdekességét Dóczy József jeles zeneszerzőnk pompás népdaljai is emelik, igen nagy az érdeklődés.

SPORT.

Országos tornaverseny Debreczenben.

Az új sporttér felavatási ünnepélye.

A „Debreczeni Torna- és Kerékpáros-Egyesület” szeptember 7. és 8-án, hétfőn és vasárnap délután az egyesület új sport-terének felavatása céljából országos amateur torna- és kerékpárversenyt rendez a magyarországi társaságok részvétele mellett.

A meghívó, melyet Laszgalner Kálmán elnök és dr. Horvay Róbert egyesületi titkár aláírásával most küldtek szét a következő sorrendet tartalmazza:

I-ső nap, szeptember hó 7-én.

1. Kerékpár-megnyitóverseny, 2000 méter (4 kör) I-sőnek: nagy ezüst-, II-nak: kis ezüst-, III-nak: bronz-érem.

2. Súlydobás távolba, vasgolyóval (725 kg.) I-sőnek: nagy ezüst-érem és egyleti tiszteletdíj, II-nak: kis ezüst-érem, III-nak bronz-érem.

3. Labdarugó mérkőzés (Football-match). A debreczeni M. A. V. gépjavitó

műhely és a debreczeni torna- és kerékpáros-egylet football csapatjai között. Első félidő 45 perc.

1. Kerékpáros főverseny, 5000 méter (10 kör). I-nak: diszített ezüst-érem és Debreczen szab. kir. város tisztelet díja, II-iknak: nagy ezüst-, III-iknak: kis ezüst-, IV-iknek: bronz-érem.

5. Magas ugrás ugródeszkáról. I-nak: nagy ezüst-érem és Debreczen szab. kir. város hölgyeinek tisztelet-díja, II-iknak: nagy ezüst-, III-nak: kis ezüst-, IV-nek: bronz-érem.

6. Sikfutás, 150 méter I-sőnek: nagy ezüst-, II-nak: kis ezüst-, III-ik-nak: bronz-érem.

7. Labdarugó mérkőzés (Football-match). II-ik félidő: 45 perc.

II-ik nap, szeptember hó 8-án.

8. Kerékpáros verseny, 2000 méter (4 kör). I-sőnek: diszített ezüst-érem és a sportpártolók tisztelet-díja, II-iknak: nagy ezüst-, III-iknak: kis ezüst-, IV-iknek: bronz-érem.

9. Juniorok 120 yardos (10968 méter) futás versenye (zárt). E versenyben csak a debreczeni torna- és kerékpáros-egylet junior tagjai vehetnek részt. I-sőnek: nagy ezüst-, II-iknak: kis ezüst-, III-iknak: bronz-érem.

10. Diskos vetés. I-sőnek nagy ezüst-érem és egyleti tiszteletdíj, II-iknak: nagy ezüst-, III-iknak bronz-érem.

11. Labdarugó mérkőzés (Football-match). A debreczeni M. A. V. javító-műhely és a debreczeni torna- és kerékpáros-egylet football csapatjai között. Első félidő 35 perc.

12. Összetett verseny, nyújtón és korlátton. E versenyben kötelező az alant előírt és egy-egy szabadon választandó gyakorlat. I-sőnek diszített ezüst-érem és Debreczen sz.b. kir. város tisztelet-díja, II-iknak: nagy ezüst-, III-nak: kis ezüst és IV-iknek: bronz-érem.

13. Fülelabda mérkőzés. A debreczeni torna- és kerékpáros-egylet két csapata között.

14. Távolugrás ugródeszkáról. I-sőnek: nagy ezüst-érem és a debreczeni sportpártolók tisztelet-díja, II-iknak: nagy ezüst-, III-iknak: kis ezüst- és IV-iknek: bronz-érem.

15. Gátfutás, 4025 méter, annyimint egynegyed angol mértől. I-sőnek diszített ezüst-érem és a debreczeni hölgyek tisztelet-díja, II-iknak: nagy ezüst-, III-iknak: kis ezüst- és IV-iknek: bronz-érem.

16. Kerékpár zárverseny, 1000 méter (2 kör). I-sőnek: nagy ezüst-, II-iknak: kis ezüst-, III-iknak: bronz-érem.

17. Labdarugó mérkőzés, (Football-match). 2-ik félidő 35 perc.

Tét egy versenyben sincs.

Azon versenyekben, melyekben 3, illetve 4 díj van kitűzve, a 3-ik, illetve 4-ik díj csak azon esetben adatik ki, ha legalább 4, illetve 5 versenyző vesznek részt.

A nevezések szeptember hó 1-én déli 12 óráig zárt levélben az egyesület elnökéhez Laszgalner Kálmán m. á. v. felügyelőhöz (Tisza-palota I. emelet. 7. ajtó) küldendők be. Később érkező nevezések csakis az illető, versenyszámban résztvevők engedélyével vétetnek figyelembe. A nevezésnek tartalmazni kell: a) a versenyző teljes nevét, állását és lakhelyét; b) a versenyszám megjelölését; c) az egylet elnökének aláírását; d) bizonylat arról, hogy a nevező nem hivatásos versenyző.

TÁVIRATOK.

A miniszterelnök utazása.

Budapest, augusztus 15. (Saját tudósítónktól.) Széll Kálmán miniszterelnök ma reggel Isehlbe utazott.

Lukács Béláné meghalt.

Budapest, augusztus 15. (Saját tudósítónktól.) Lukács Béla, volt kereskedelmi miniszter özvegye Tatarfalvaren, hová üdülni ment, hirtelen elhunyt.

A francia szerzetes-iskolák bezárása.

Brest, augusztus 15. Clougovenben az iskola bezárásánál egy fél óráig tartott, amíg az iskola előtt emelt torlaszokat ettávolították. Egy esendőt a tömeg lerántott lováról.

KÖZGAZDASÁG.

Lótenyésztési jutalomdíj-kiosztás.

A hajdumegyei gazdasági egyesület II.-Szoboszlón.

A hajdúvármegyei gazdasági-egyesület lelkes tagjai nagy munkát és szorgalmat fejtenek ki, hogy a vármegyében a lótenyésztés ügye minél magasabb nívóra emelkedjék. Az egyesület a lótenyésztési bizottsággal egyetértőleg évenként rendes lókiállítás, mely díjazással van egybekötve s ilyen formán nagyban hozzájárul a közérdeklődés felkeltéséhez.

Az ez évi lótenyésztési jutalomdíj-kiosztást, mely díjazásra a földművelésügyi miniszter is küldött segélyt. Szeptember hónap 15-én reggeli 9 órától tartatik meg II.-Szoboszlón. Az ünnepélyes aktus programját a következőkben állította össze a bizottság.

Rendező: a gazdasági egyesület s a lótenyésztési bizottság.

Kiállíthat minden hajdumegyei lakos tenyésztő, akár tagja a gazdasági egyesületnek, akár nem. A vármegyén kívül lakó csak abban az esetben vehet részt a kiállításban, ha tagja az egyesületnek.

A bírálóbizottság a helyszínén előre fog megalakítani.

A kiállító nem lehet egyuttal bíráló is annál az állatcsoportnál, melynél ő is érdekelt fél.

Az I. és II.-ik csoportban díjazásban csakis lótenyésztő kigazdák saját nevelésű lovak részesülhetnek, a többi díjazandó állatnál pedig megkivántatik, hogy azok legalább a kiállítást megelő-

zőleg három hónap óta a kiállítónak tulajdonát képezzék, mit a tulajdonos a bírálóbizottság kívánatára igazolni is tartozik.

Egy csoport állatnál egy kiállító csak egy pénzbeli díjat nyerhet; a többi esetleges díjra érdemesített állatai niszoklevéllel fognak kitüntetni.

Ha valaki a díjról lemond, afelett a bírálóbizottság szabad tetszése szerint rendelkezik. A díjat nyert állatok díszszalaggal is ki fognak tüntetni.

A kiállítás rendezői Rásó Gyula alispán, a hajdumegyei gazdasági-egyesület elnöke, Foghthay János, a hajdumegyei lótenyésztési-bizottság elnöke és Dávidházy Sándor, a hajdumegyei gazdasági-egyesület ideiglenes titkára.

A díjak a következők:

1. Allamdíj:

I-ső csoport: Csikóval elővezetett anyakanczák. 1-ső díj 8 darab 10 koronás arany. 2-ik díj 6 darab 10 koronás arany. 3-ik díj 4 darab 10 koronás arany. 4-ik díj 2 darab 10 koronás arany. 5-ik díj 1 darab 10 koronás arany.

II-ik csoport: Három éves kanczacsikók. 1-ső díj 6 darab 10 koronás arany. 2-ik díj 4 darab 10 koronás arany. 3-ik díj 3 darab 10 koronás arany. 4-ik díj 2 darab 10 koronás arany.

2. Gazdasági egyesület díjai:

III-ik csoport: Hét éves kancza csikók: 1-ső díj 4 drb. 10 koronás arany. 2-dik díj 3 drb. 10 koronás arany. 3-dik díj 2 drb. 10 koronás arany. 3 díj 1 drb. 10 koronás arany.

IV-ik csoport: Egy éves csikók, nemre való tekintet nélkül. 1-ső díj 4 drb. 10 koronás arany. 2-dik díj 3 drb. 10 koronás arany. 3-dik díj 2 drb. 10 koronás arany.

A bírálás megejtése után a kitűzött pénzbeli díjak, valamint a díszszalagok a helyszínén azonnal, a díszoklevelek pedig későbbben fognak a tenyésztőknek kézbesítettetni.

A piacz-utcza 31. számú házban egy bolt a hal utczára, ugy szinte irodának

is alkalmas, két szobás udvari lakás mellék helyiségekkel egyutt azonnal kiadó. Értekezhetni Mihalo-vits István gyógyszerárában.

Óvadékképes . . . . szikvizelárusító

jó fizetés mellett felvétetik. Teleki-
utcza 100.

Naponta fris szedésű

sárga dinnyét

legjobb fajtákból — saját termés.

.. Készítetek legjobb izléssel kötött . .

menyasszonyi és nyoszolyólányi

c s o k r o k a t

és alkalmi

k o s z o r u k a t

legsolidabb árban.

Becses pártfogásért esedezve
kiváló tisztelettel

Paczelt János

mag és virág kereskedő

Debreczen.

874 v. k. szám.

1902.

Arveresi hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbírósnak V. 267—5 1902. számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Carl Budischofszky & Söhne bécsi cég részére Székely Jenő és Társa debreczeni cégtől 248 korona 70 fillér tőke, ennek 1901 évi október hó 11 napjától számítandó 6%-os kamatai és eddig összesen 68 kor. 85 fillér perköltség erejéig 250 korona törlesztett összeg be-tudásával 1902. évi február hó 24-én bíróság felülfoglalt és 1174 koronára becsült üzleti felszerelvények férfi és női cipő árak és egyéb tárgyakból álló ingóságok 1902. évi augusztus hó 29-ik napján, délelőtt fél 11 órakor kezdetét veendő és az alperes cég üzletében, Piacz-utczán 26 számú háznál megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett szükség esetén becsáron alól is elfognak adatni.

Debreczen 1902. évi augusztus hó 12-én.

Török Péter

bírói kiküldött.

A magyar kir. államvasutak gépgyárá-nak lokomobil cseplőgép és „MILLENNIUM” aratógép gyártmányai a párisi nemzetközi kiállításra a legnagyobb kitüntetést, a GRAND PRIX-t, nyerték.

A magy. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége
BUDAPEST, Váci-körút 32. szám.
— Ajánlja a magy. kir. államvasutak gépgyárában készült —

4, 6, 8, 10 és 12 lóerejű GÖZCSEPLŐ-KÉSZLETEIT.
14, 16 és 20 lóerejű COMPOUND-LOCOMOBILJAIT. és végre

„MILLENNIUM” legújabb szerkezetű fűkaszáló-, marok-rakó- és kéveköto aratógépeit,

továbbá: a szab. osztr.-magyar államvasutársaság resiczai mezőgazdasági gépgyárában készült SACK-rendszerű aczelöntésűekelővel ellátott EKÉIT és egyéb mezőgazdasági eszközeit

Kizárólagos képviselő: **Mihalo-vits I.** Debreczen.

